

GRONDWETTELIJK HOF

[C – 2023/47456]

Uittreksel uit arrest nr. 145/2023 van 9 november 2023

Rolnummer 7854

In zake : het beroep tot vernietiging van de artikelen 18, § 2, 1°, 19, § 1 en § 2, 4°, 21, § 2, en 23 van de wet van 28 februari 2022 « houdende diverse bepalingen inzake energie », ingesteld door de vzw « OKRA, trefpunt 55+ » en anderen.

Het Grondwettelijk Hof,

samengesteld uit de voorzitters L. Lavrysen en P. Nihoul, en de rechters T. Giet, J. Moerman, M. Pâques, Y. Kherbache, D. Pieters, S. de Bethune, E. Bribosia en K. Jadin, bijgestaan door de griffier N. Dupont, onder voorzitterschap van voorzitter L. Lavrysen,

wijst na beraad het volgende arrest :

I. Onderwerp van het beroep en rechtspleging

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 8 september 2022 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 12 september 2022, is beroep tot vernietiging ingesteld van de artikelen 18, § 2, 1°, 19, § 1 en § 2, 4°, 21, § 2, en 23 van de wet van 28 februari 2022 « houdende diverse bepalingen inzake energie » (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 8 maart 2022) door de vzw « OKRA, trefpunt 55+ », Delphine Van Dijck en Jerome Beck, bijgestaan en vertegenwoordigd door Mr. M. Van Den Broeck en Mr. P. Delgrange, advocaten bij de balie te Brussel.

(...)

II. In rechte

(...)

Ten aanzien van de bestreden bepalingen

B.1.1. De verzoekende partijen vorderen de vernietiging van de artikelen 18, § 2, 1°, 19, § 1 en § 2, 4°, 21, § 2, en 23 van de wet van 28 februari 2022 « houdende diverse bepalingen inzake energie » (hierna : de wet van 28 februari 2022).

B.1.2. De wet van 28 februari 2022 werd aangenomen « in reactie op de historisch hoge energieprijzen » (*Parl. St., Kamer, 2021-2022, DOC 55-2465/001, p. 4*). De bestreden bepalingen maken deel uit van hoofdstuk 5 van de wet van 28 februari 2022, met als opschrift « Verwarmingspremie ».

Het bestreden artikel 19, § 1, van de wet van 28 februari 2022 bepaalt :

« Ter compensatie van algemene energie-uitgaven, wordt eenmalig en forfaitair een verwarmingspremie van 100 euro toegekend aan elke huishoudelijke afnemer die op 31 maart 2022 voor diens woonplaats een leveringscontract heeft voor elektriciteit.

Voor de betrokkenen die op hetzelfde adres wonen en die deel uitmaken van hetzelfde huishouden, wordt de verwarmingspremie slechts één keer toegekend ».

De « rechthebbende » wordt in het bestreden artikel 18, § 2, 1°, van de wet van 28 februari 2022 gedefinieerd als « de huishoudelijke afnemer die op 31 maart 2022 een leveringsovereenkomst heeft voor elektriciteit voor diens woonplaats en overeenkomstig artikel 19 recht heeft op een verwarmingspremie ».

Krachtens het bestreden artikel 19, § 2, 4°, van de wet van 28 februari 2022 is de verwarmingspremie niet van toepassing op « personen die verblijven in een woongegelegenheid waar de inwoners verblijfskosten betalen of waarvoor werkingstoelagen worden toegekend ».

Krachtens artikel 20, § 1, van de wet van 28 februari 2022, dat niet wordt bestreden, wordt « het bedrag van de verwarmingspremie [...] toegekend aan de rechthebbende door de leverancier die voorziet in de levering van elektriciteit op 31 maart 2022 in de vorm van een toerekening in de betaling van de levering van elektriciteit ».

Het niet-bestreden artikel 21, § 1, van de wet van 28 februari 2022 bepaalt dat het bedrag van de verwarmingspremie, op het moment van het versturen van een voorschot- of afrekeningsfactuur, automatisch wordt toegekend aan de rechthebbenden die zijn opgenomen in de lijst die de FOD Economie aan de leveranciers verantwoordelijk voor de uitbetaling meedeelt.

Krachtens het bestreden artikel 21, § 2, van de wet van 28 februari 2022, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij artikel 63 van de wet van 30 oktober 2022 « houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis », kan de rechthebbende aan wie geen verwarmingspremie zou zijn toegekend op 31 juli 2022, daartoe een schriftelijke of elektronische aanvraag indienen bij de FOD Economie, voor zover die aanvraag wordt verstuurd vóór 15 oktober 2022. Het bestreden artikel 23, eerste lid, van de wet van 28 februari 2022, zoals van toepassing vóór de wijziging ervan bij artikel 64, 1°, van de voormelde wet van 30 oktober 2022, bepaalt dat « rechthebbenden die geen verwarmingspremie hebben ontvangen en nalaten de FOD Economie hierop te wijzen voor 15 oktober 2022, [...] niet langer in aanmerking [komen] voor de toekenning van de verwarmingspremie na 15 oktober 2022 ». Bij de voormelde artikelen 63 en 64, 1°, van de wet van 30 oktober 2022 werd die datum van 15 oktober 2022 vervangen door de woorden « het verstrijken van de veertiende dag na de publicatie van de wet van 30 oktober 2022 houdende tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten gevolge van de energiecrisis », publicatie die plaatsvond op 3 november 2022. De aanvraag bij de FOD Economie kon uiteindelijk worden ingediend tot 17 november 2022.

B.1.3. In de toelichting bij het amendement dat aanleiding heeft gegeven tot de bestreden bepalingen, wordt vermeld :

« In het licht van de hoge algemene energie-uitgaven is het opportuun om een verwarmingspremie van 100 euro netto toe te kennen ter compensatie daarvan. Deze premie wordt toegekend aan houders van een residentieel elektriciteitscontract en wordt verrekend via de elektriciteitsfactuur.

De verwarmingspremie wordt per gezin met een residentieel elektriciteitscontract éénmaal toegekend en dit enkel voor de woonplaats (domicilie). Deze maatregel heeft namelijk als doel een financiële steun toe te kennen aan het grootst mogelijk aantal burgers voor de toegenomen verwarmingskostprijs van hun woning, onafhankelijk van de gebruikte verwarmingsbron (stookolie, aardgas, warmtepomp op elektriciteit, ...).

Met de keuze om een verwarmingspremie toe te kennen via de residentieel elektriciteitscontracten wordt de breedst mogelijke groep bereikt binnen de federale bevoegdheden (energieprijzen). Het elektriciteitscontract is het grootste gemeenschappelijk aanknopingspunt voor het geheel van de huishoudelijke afnemers.

Gezinnen zonder elektriciteitscontract (achter collectieve aansluitpunten of verblijvend in woon- en zorgcentra) of gezinnen met een niet-residentieel elektriciteitscontract worden uitgesloten. Identificatie van hun hoofdverblijfplaats is op korte termijn niet mogelijk omdat het gebruikte systeem voor de automatische verwerking van sociaal tarief enkel residentieel eindafnemers meeneemt.

Aangezien de toekenning verloopt via de elektriciteitsfactuur genieten gezinnen zonder elektriciteitscontract niet van de verwarmingspremie. Deze gezinnen worden daarentegen ook geconfronteerd met hogere energieprijzen. Een rusthuisbewoner ziet bijvoorbeeld de dagprijzen toenemen. De toekenning van een premie aan mensen in rusthuizen is daarentegen gekoppeld aan de gemeenschapsbevoegdheid inzake zorg en bijstand aan personen » (*Parl. St.*, Kamer, 2021-2022, DOC 55-2465/006, p. 16).

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

B.2.1. De Ministerraad betwist het belang van de verzoekende partijen bij de vernietiging van de bestreden artikelen 21, § 2, en 23 van de wet van 28 februari 2022, vermits die bepalingen geen betrekking hebben op de door de verzoekende partijen bestreden uitsluiting van de bewoners van woonzorgcentra van de verwarmingspremie.

B.2.2. De Grondwet en de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereisen dat elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Van het vereiste belang doen slechts blijken de personen wier situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig zou kunnen worden geraakt.

Wanneer een vereniging zonder winstoogmerk die niet haar persoonlijk belang aanvoert, voor het Hof optreedt, is vereist dat haar statutair doel van bijzondere aard is en, derhalve, onderscheiden van het algemeen belang; dat zij een collectief belang verdedigt; dat haar doel door de bestreden norm kan worden geraakt; dat ten slotte niet blijkt dat dit doel niet of niet meer werkelijk wordt nagestreefd.

B.2.3. De Ministerraad betwist niet dat de verzoekende partijen, zijnde de vzw « OKRA, trefpunt 55+ », die volgens haar statuten de belangen van 55-plussers behartigt, en twee personen die in een woonzorgcentrum wonen, belang hebben bij de vernietiging van de bestreden bepalingen, in zoverre die de bewoners van woonzorgcentra van de verwarmingspremie uitsluiten.

Zoals de verzoekende partijen aangeven, vloeit die uitsluiting voort uit de artikelen 18, § 2, 1°, en 19, § 1 en § 2, 4°, van de wet van 28 februari 2022. Het Hof beperkt zijn onderzoek dan ook tot die bepalingen, en onderzoekt de bestreden artikelen 21, § 2, en 23 van de wet van 28 februari 2022 niet.

Indien het Hof het middel gegrond acht, zouden de laatstgenoemde bepalingen evenwel kunnen worden vernietigd indien zou blijken dat zij onlosmakelijk verbonden zijn met de overige ongrondwettig bevonden bepalingen.

B.3.1. De Ministerraad voert bovendien aan dat de verzoekende partijen niet doen blijken van een belang bij het derde onderdeel van het enige middel en dat dit onderdeel hoe dan ook niet ontvankelijk is in zoverre het is afgeleid uit de schending van artikel 19 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, doordat zij niet uiteenzetten in welk opzicht die bepaling is geschonden.

B.3.2. Wanneer de verzoekende partijen een belang hebben bij de vernietiging van de bestreden bepalingen, moeten zij daarbovenop niet doen blijken van een belang bij elk van de middelen.

Uit het derde onderdeel van het enige middel blijkt dat de verzoekende partijen aanvoeren dat de bestreden bepalingen artikel 19 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap schenden in zoverre het het recht waarborgt om volledig deel uit te maken van de samenleving.

B.3.3. De exceptie van de Ministerraad wordt verworpen.

Ten gronde

B.4. De verzoekende partijen voeren aan dat de bestreden artikelen 18, § 2, 1°, en 19, § 1 en § 2, 4°, van de wet van 28 februari 2022 een onverantwoord verschil in behandeling invoeren tussen personen die een residentieel elektriciteitscontract hebben en personen die in een collectieve woonvorm wonen, in zoverre enkel de eerstgenoemde categorie recht heeft op de verwarmingspremie.

Dat verschil in behandeling zou de artikelen 10 en 11 van de Grondwet schenden (eerste onderdeel van het enige middel). In zoverre het een indirecte discriminatie op grond van leeftijd en handicap zou vormen, zou het de artikelen 2 en 11 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten (tweede onderdeel van het enige middel) en de artikelen 4, 5, 12, 19 en 28 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (derde onderdeel van het enige middel), in samenhang gelezen met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, schenden.

Het Hof onderzoekt de drie onderdelen van het enige middel samen.

Uit de uiteenzetting van het middel blijkt dat de verzoekende partijen in het bijzonder de uitsluiting bekritisieren van de bewoners van woonzorgcentra. Het Hof beperkt dan ook zijn onderzoek van de grondwettigheid van de bestreden bepalingen tot die categorie van personen.

B.5.1. De artikelen 10 en 11 van de Grondwet waarborgen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie.

Het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie sluit niet uit dat een verschil in behandeling tussen categorieën van personen wordt ingesteld, voor zover dat verschil op een objectief criterium berust en het redelijk verantwoord is.

Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen; het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie is geschonden wanneer vaststaat dat er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

B.5.2. De artikelen 2 en 11 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten bepalen :

« Artikel 2

1. Iedere Staat die partij is bij dit Verdrag verbindt zich maatregelen te nemen, zowel zelfstandig als binnen het kader van de internationale hulp en samenwerking, met name op economisch en technisch gebied, en met volledige gebruikmaking van de hem ter beschikking staande hulpbronnen, ten einde met alle passende middelen, inzonderheid de invoering van wettelijke maatregelen, tot een algehele verwezenlijking van de in dit Verdrag erkende rechten te komen.

2. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag verbinden zich te waarborgen dat de in dit Verdrag opgesomde rechten zullen worden uitgeoefend zonder discriminatie van welke aard ook, wat betreft ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale of maatschappelijke afkomst, eigendom, geboorte of andere status.

3. De ontwikkelingslanden kunnen, daarbij behoorlijk rekening houdend met de rechten van de mens en hun nationale economie, bepalen in hoeverre zij de in dit Verdrag erkende economische rechten aan niet-onderdanen zullen waarborgen ».

« Artikel 11

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van een ieder op een behoorlijke levensstandaard voor zichzelf en zijn gezin, daarbij inbegrepen behoorlijke voeding, kleding en huisvesting, en op steeds betere levensomstandigheden. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag nemen passende maatregelen om de verwezenlijking van dit recht te verzekeren, daarbij het essentieel belang erkennende van vrijwillige internationale samenwerking.

2. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, het fundamentele recht erkennende van een ieder gevrijwaard te zijn tegen honger, nemen zowel zelfstandig als door middel van internationale samenwerking de maatregelen, waaronder mede begrepen bijzondere programma's, die nodig zijn ten einde :

a) De methoden voor de voortbrenging, verduurzaming en verdeling van voedsel te verbeteren door volledige gebruikmaking van de technische en wetenschappelijke kennis, door het geven van voorlichting omtrent de beginselen der voedingsleer en door het ontwikkelen of reorganiseren van agrarische stelsels op zodanige wijze dat de meest doelmatige ontwikkeling en benutting van natuurlijke hulpbronnen wordt verkregen;

b) Een billijke verdeling van de wereldvoedselvoorraden in verhouding tot de behoefte te verzekeren, daarbij rekening houdende met de problemen van zowel de voedsel invoerende als de voedsel uitvoerende landen ».

B.5.3. De artikelen 1, 4, 5, 12, 19 en 28 van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap bepalen :

« Artikel 1

Doelstelling

Doel van dit Verdrag is het volledige genot door alle personen met een handicap van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op voet van gelijkheid te bevorderen, beschermen en waarborgen, en ook de eerbiediging van hun inherente waardigheid te bevorderen.

Personen met een handicap omvat personen met langdurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke beperkingen die hen in wisselwerking met diverse drempels kunnen beletten volledig, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid met anderen te participeren in de samenleving ».

« Artikel 4

Algemene verplichtingen

1. De Staten die Partij zijn verplichten zich te waarborgen en bevorderen dat alle personen met een handicap zonder enige vorm van discriminatie op grond van hun handicap ten volle alle mensenrechten en fundamentele vrijheden kunnen uitoefenen. Hiertoe verplichten de Staten die Partij zijn zich :

a) tot het aannemen van alle relevante wetgevende, administratieve en andere maatregelen voor de tenuitvoerlegging van de rechten die in dit Verdrag erkend worden;

b) tot het nemen van alle relevante maatregelen, met inbegrip van wetgeving, teneinde bestaande wetten, voorschriften, gebruiken en praktijken aan te passen, of af te schaffen die discriminatie vormen van personen met een handicap;

c) bij al hun beleid en programma's rekenschap te geven van de bescherming en bevordering van de mensenrechten van personen met een handicap;

d) te onthouden van elke handeling of praktijk die onverenigbaar is met dit Verdrag en te waarborgen dat de overheid en de overheidsinstellingen handelen in overeenstemming met dit Verdrag;

e) tot het nemen van alle passende maatregelen om discriminatie op grond van een handicap door personen, organisaties of particuliere ondernemingen uit te bannen;

f) tot het uitvoeren of bevorderen van onderzoek naar en ontwikkeling van universeel ontworpen goederen, diensten, uitrusting en faciliteiten zoals omschreven in artikel 2 van dit Verdrag, die zo min mogelijk moeten worden aangepast en dit tegen de laagste kosten, om te beantwoorden aan de specifieke behoeften van personen met een handicap, het bevorderen van de beschikbaarheid en het gebruik ervan, en het bevorderen van universele ontwerpen bij de ontwikkeling van normen en richtlijnen;

g) tot het uitvoeren of bevorderen van onderzoek naar en ontwikkeling van, en het bevorderen van de beschikbaarheid en het gebruik van nieuwe technologieën, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën, mobiliteitshulpmiddelen, instrumenten en ondersteunende technologieën, die geschikt zijn voor personen met een handicap, waarbij de prioriteit uitgaat naar betaalbare technologieën;

h) tot het verschaffen van toegankelijke informatie aan personen met een handicap over mobiliteitshulpmiddelen, apparaten en ondersteunende technologieën, met inbegrip van nieuwe technologieën, alsmede andere vormen van hulp, ondersteunende diensten en faciliteiten;

i) de training te bevorderen van vakspecialisten en personeel die werken met personen met een handicap, op het gebied van de rechten die in dit Verdrag worden erkend, teneinde de door deze rechten gewaarborgde hulp en diensten beter te kunnen verlenen.

2. Wat betreft economische, sociale en culturele rechten, verplicht elke Staat die Partij is zich om maatregelen te nemen met volledige gebruikmaking van de hem ter beschikking staande hulpbronnen en, waar nodig, in het kader van internationale samenwerking, om steeds dichter bij een algehele verwezenlijking van de in dit Verdrag erkende rechten te komen, onverminderd de in dit Verdrag vervatte verplichtingen die volgens het internationale recht onverwijld van toepassing zijn.

3. Bij de ontwikkeling en tenuitvoerlegging van wetgeving en beleid tot uitvoering van dit Verdrag en bij andere besluitvormingsprocessen betreffende aangelegenheden die betrekking hebben op personen met een handicap, plegen de Staten die Partij zijn nauw overleg met personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, en betrekken hen daar via hun representatieve organisaties actief bij.

4. Geen enkele bepaling van dit Verdrag tast bepalingen aan die in sterkere mate bijdragen aan de verwezenlijking van de rechten van personen met een handicap en die vervat kunnen zijn in het recht van een Staat die Partij is, of in het internationale recht dat voor die Staat van kracht is. Het is niet toegestaan enig mensenrecht dat, of fundamentele vrijheid die in een Staat die Partij is bij dit Verdrag, ingevolge wettelijke bepalingen, overeenkomsten, voorschriften of gewoonten wordt erkend of bestaat, te beperken of ervan af te wijken, onder voorwendsel dat dit Verdrag die rechten of vrijheden niet of in mindere mate erkent.

5. De bepalingen van dit Verdrag strekken zich zonder beperking of uitzondering uit tot alle delen van federale Staten ».

« Artikel 5

Gelijkheid en niet-discriminatie

1. De Staten die Partij zijn, erkennen dat eenieder gelijk is voor de wet en zonder onderscheid recht heeft op dezelfde bescherming door, en hetzelfde voordeel van de wet.

2. De Staten die Partij zijn, verbieden alle discriminatie op grond van handicap en garanderen personen met een handicap op voet van gelijkheid daadwerkelijke wettelijke bescherming tegen discriminatie op welke grond dan ook.

3. Teneinde gelijkheid te bevorderen en discriminatie uit te bannen, nemen de Staten die Partij zijn alle passende maatregelen om te waarborgen dat redelijke aanpassingen worden verricht.

4. Specifieke maatregelen die nodig zijn om de feitelijke gelijkheid van personen met een handicap te bespoedigen of verwezenlijken, worden niet aangemerkt als discriminatie in de zin van dit Verdrag ».

« Artikel 12

Gelijkheid voor de wet

1. De Staten die Partij zijn bevestigen opnieuw dat personen met een handicap overal als persoon erkend worden voor de wet.

2. De Staten die Partij zijn erkennen dat personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen in alle aspecten van het leven rechtsbekwaam zijn.

3. De Staten die Partij zijn nemen passende maatregelen om personen met een handicap toegang te verschaffen tot de ondersteuning die zij mogelijk behoeven bij de uitoefening van hun rechtsbekwaamheid.

4. De Staten die Partij zijn waarborgen dat alle maatregelen die betrekking hebben op de uitoefening van rechtsbekwaamheid, voorzien in passende en doeltreffende waarborgen in overeenstemming met het internationale recht inzake de mensenrechten om misbruik te voorkomen. Deze waarborgen dienen te verzekeren dat maatregelen met betrekking tot de uitoefening van rechtsbekwaamheid de rechten, wil en voorkeuren van de desbetreffende persoon respecteren, vrij zijn van conflicterende belangen of onbehoorlijke beïnvloeding, proportioneel zijn en aangepast zijn aan de omstandigheden van de persoon in kwestie, van toepassing zijn gedurende een zo kort mogelijke periode en onderworpen zijn aan een regelmatige beoordeling door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige autoriteit of gerechtelijke instantie. De waarborgen dienen evenredig te zijn aan de mate waarin deze maatregelen van invloed zijn op de rechten en belangen van de persoon in kwestie.

5. Met inachtneming van de bepalingen van dit artikel nemen de Staten die Partij zijn alle passende en doeltreffende maatregelen om de rechten te garanderen van personen met een handicap, op voet van gelijkheid met anderen, op eigendom of het erven van vermogen en te waarborgen dat zij hun eigen financiële zaken kunnen behartigen en onder dezelfde voorwaarden als anderen toegang hebben tot bankleningen, hypotheek en andere vormen van financiële kredietverstrekking en verzekeren zij dat het vermogen van personen met een handicap hen niet willekeurig wordt ontnomen ».

« Artikel 19

Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij

De Staten die Partij zijn bij dit Verdrag erkennen het recht van alle personen met een handicap om in de maatschappij te wonen met dezelfde keuzemogelijkheden als anderen en nemen doeltreffende en passende maatregelen om het personen met een handicap gemakkelijker te maken dit recht ten volle uit te oefenen en volledig deel uit te maken van, en te participeren in de maatschappij, onder meer door te waarborgen dat :

a) personen met een handicap de kans hebben, op voet van gelijkheid met anderen, vrij hun verblijfplaats te kiezen, alsmede waar en met wie zij leven, en niet verplicht zijn te leven in een bepaalde leefstructuur;

b) personen met een handicap toegang hebben tot een reeks van thuis, residentiële en andere maatschappijondersteunende diensten, waaronder persoonlijke assistentie, noodzakelijk om het wonen en de opname in de maatschappij te ondersteunen en isolatie of uitsluiting uit de maatschappij te voorkomen;

c) de sociale diensten en faciliteiten voor het algemene publiek op voet van gelijkheid beschikbaar zijn voor personen met een handicap en beantwoorden aan hun behoeften ».

« Artikel 28

Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

1. De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op een behoorlijke levensstandaard voor henzelf en voor hun gezinnen, met inbegrip van voldoende voeding, kleding en huisvesting en op de voortdurende verbetering van hun levensomstandigheden, en nemen passende maatregelen om de uitoefening van dit recht zonder discriminatie op grond van handicap te beschermen en te bevorderen.

2. De Staten die Partij zijn erkennen het recht van personen met een handicap op sociale bescherming en op het genot van dat recht zonder discriminatie op grond van handicap, en nemen passende maatregelen om de verwezenlijking van dat recht te waarborgen en te stimuleren, met inbegrip van maatregelen om :

a) de gelijke toegang voor personen met een handicap tot voorzieningen op het gebied van zuiver water te waarborgen, alsmede toegang te waarborgen tot passende en betaalbare diensten, instrumenten en andere vormen van ondersteuning voor aan de handicap gerelateerde behoeften;

b) de toegang voor personen met een handicap, in het bijzonder voor vrouwen, meisjes en ouderen, tot programma's voor sociale bescherming en het terugdringen van de armoede te waarborgen;

c) voor personen met een handicap en hun gezinnen die in armoede leven de toegang tot hulp van de overheid te waarborgen, voor aan de handicap gerelateerde kosten, met inbegrip van adequate training, advisering, financiële hulp en mantelzorgondersteunende zorg;

d) de toegang voor personen met een handicap te waarborgen tot sociale huisvestingsprogramma's;

e) de toegang voor personen met een handicap te waarborgen tot pensioenuitkeringen en -programma's ».

B.6. In sociaaleconomische aangelegenheden beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsbevoegdheid. Het Hof vermag, in die aangelegenheid, de beleidskeuzen van de wetgever, alsook de motieven die daaraan ten grondslag liggen, slechts af te keuren indien zij op een manifeste vergissing zouden berusten of indien zij zonder redelijke verantwoording zouden zijn.

B.7. Het bestreden verschil in behandeling heeft betrekking op personen die een residentieel elektriciteitscontract hebben en op bewoners van woonzorgcentra. Die bewoners zijn in de overgrote meerderheid van de gevallen ouderen of personen die, wegens een vermindering van zelfredzaamheid, niet (meer) in staat zijn om alleen te wonen. Er kan van worden uitgegaan dat een groot aantal van die personen beantwoordt aan de definitie van een persoon met een handicap, zoals die is vastgelegd bij artikel 1, tweede alinea, van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. Daaruit volgt dat de bestreden bepalingen een indirect verschil in behandeling op grond van leeftijd en handicap teweegbrengen.

B.8.1. Volgens de Ministerraad zijn personen die een residentieel elektriciteitscontract hebben en bewoners van woonzorgcentra niet voldoende vergelijkbaar. De laatstgenoemden zouden in de regel pas met de stijgende energieprijzen worden geconfronteerd na de milderende invloed van de gunstigere tarieven in de niet-residentieel energiecontracten van woonzorgcentra, van de energienorm waardoor de woonzorgcentra een korting op hun energiefactuur ontvangen en van het gegeven dat woonzorgcentra hun bewoners de elektriciteits- en verwarmingskosten slechts kunnen doorrekenen via de dagprijzen en in de mate waarin dit toegelaten wordt door de betrokken regeling van de gemeenschappen.

B.8.2. Verschil en niet-vergelijkbaarheid mogen niet worden verward. Het verschil waarnaar de Ministerraad verwijst, kan weliswaar een element zijn in de beoordeling van een verschil in behandeling, maar het kan niet volstaan om tot de niet-vergelijkbaarheid te besluiten, anders zou de toetsing aan het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie van elke inhoud worden ontdaan.

B.9.1. Krachtens de bestreden artikelen 18, § 2, 1°, en 19, § 1, eerste lid, van de wet van 28 februari 2022 wordt de verwarmingspremie toegekend aan « de huishoudelijke afnemer die op 31 maart 2022 een leveringsovereenkomst heeft voor elektriciteit voor diens woonplaats ».

Artikel 19, § 1, tweede lid, van de wet van 28 februari 2022 bepaalt dat « voor de betrokkenen die op hetzelfde adres wonen en die deel uitmaken van hetzelfde huishouden, [...] de verwarmingspremie slechts één keer [wordt] toegekend ». De verwarmingspremie wordt bijgevolg per huishouden slechts één keer toegekend.

Het bestreden artikel 19, § 2, 4°, van de wet van 28 februari 2022 sluit de « personen die verblijven in een woongelegenheden waar de inwoners verblijfskosten betalen of waarvoor werkingstoelagen worden toegekend » uitdrukkelijk uit van de toepassing van de verwarmingspremie.

B.9.2. Het bestreden verschil in behandeling berust op een objectief criterium, namelijk, voor de betrokken persoon, het al dan niet beschikken over een residentiële leveringsovereenkomst voor elektriciteit.

B.10. Uit de in B.1.3 vermelde parlementaire voorbereiding blijkt dat de premie tot doel heeft « een financiële steun toe te kennen aan het grootst mogelijk aantal burgers voor de toegenomen verwarmingskostprijs van hun woning, onafhankelijk van de gebruikte verwarmingsbron » (*Parl. St., Kamer, 2021-2022, DOC 55-2465/006, p. 16*).

Personen met een residentiële leveringsovereenkomst voor elektriciteit en bewoners van woonzorgcentra bevinden zich objectief in verschillende situaties. Immers, ook al dekt de dagprijs die verschuldigd is door bewoners van woonzorgcentra de uitgaven verbonden aan het energieverbruik en stijgt die dagprijs gedeeltelijk door de stijgende energieprijzen, betalen die bewoners, doordat zij een globaal dienstenpakket genieten, niet zelf rechtstreeks de energie die zij verbruiken, zodat zij op een minder directe wijze worden geconfronteerd met de hogere energieprijzen. De wetgever kon aldus redelijkerwijs ervan uitgaan dat die bewoners niet in dezelfde mate door de hogere energieprijzen worden geraakt als de personen met een residentiële leveringsovereenkomst voor elektriciteit.

B.11.1. Er wordt niet aangetoond dat het bestreden verschil in behandeling onevenredige gevolgen heeft voor de bewoners van de woonzorgcentra.

Zoals immers blijkt uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 19 december 2022 die de tweede federale gas- en elektriciteitspremie in de rechtsorde heeft geïntroduceerd – die dateert van na de bestreden bepalingen –, worden die bewoners slechts met de hogere energieprijzen geconfronteerd « na de gecombineerde, milderende invloed van : 1.) de gunstigere tarieven in het kader van de niet-residentiële energiecontracten waarover zorginstellingen beschikken, 2.) de energienorm die geïntroduceerd werd door de wet van 28 februari 2022 houdende diverse bepalingen inzake energie en 3.) de regelingen voorzien door de gemeenschappen die beperkingen inhouden rond de mate waarin zorginstellingen energiekosten kunnen doorrekenen aan hun bewoners, en waarmee [de federale wetgever] niet wenst te interfereren » (*Parl. St., Kamer, 2022-2023, DOC 55-3016/001, p. 7*). Er dient overigens rekening te worden gehouden met de steunmaatregelen van de federale overheid en van de deelentiteiten die worden toegekend aan de ondernemingen en, in voorkomend geval, aan de woonzorgcentra, om hen te helpen het hoofd te bieden aan de stijgende energiekosten.

B.11.2. Het Hof moet, in zijn onderzoek van de evenredigheid van de maatregel, ook rekening ermee houden dat, zoals in B.7 is vermeld, de bestreden bepalingen tot gevolg hebben sommige ouderen of personen met een handicap ongunstig te behandelen. De betrokken personen lijden dus een specifiek nadeel dat indirect berust op hun leeftijd of op hun handicap. Daar het indirecte verschil in behandeling berust op de handicap, moet het steunen op bijzonder dwingende redenen (EHRM, 30 april 2009, *Glor t. Zwitserland*, ECLI:CE:ECHR:2009:0430JUD001344404, § 84; 10 maart 2011, *Kiyutin t. Rusland*, ECLI:CE:ECHR:2011:0310JUD000270010, § 63).

Gelet op het gegeven dat de bestreden maatregel deel uitmaakt van een geheel van maatregelen waarbij de wetgever snel een eerste antwoord heeft willen bieden op de impact van de buitengewone stijging van de energieprijzen, kan worden aangenomen dat die maatregel op bijzondere dwingende redenen van sociaaleconomische aard berust.

B.12. Gelet op het voorgaande zijn de bestreden artikelen 18, § 2, 1°, en 19, § 1 en § 2, 4°, van de wet van 28 februari 2022 bestaanbaar met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in samenhang gelezen met de in B.5.2 en B.5.3 vermelde normen, in zoverre zij de bewoners van de woonzorgcentra uitsluiten van de verwarmingspremie.

Het enige middel is niet gegrond.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het beroep.

Aldus gewezen in het Nederlands, het Frans en het Duits, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, op 9 november 2023.

De griffier,
N. Dupont

De voorzitter,
L. Lavrysen